ZOSÚLADENIE FRANCÚZSKEJ MEDIÁLNEJ LEGISLATÍVY SO SMERNICOU „TELEVÍZIA BEZ HRANÍC“

LOIC TAILLANTER

Nedávne podpísanie a ratifikácia Dohovoru Rady Európy o cezhraničnej televízii Slovenskom (ktorá vstúpila do platnosti 1. mája 1997) svedčí o vôli vašej krajiny znova nadobudnúť získané poznatky spoločenstva v audiovizuálnom sektore.

Po vyše troch rokoch rokovaní bola smernica „Televízia bez hraníc“ prijatá 19. júna 1997 a uverejnená v Úradnom vestníku Európskeho spoločenstva 30. júla 1997. Všetky členské štáty majú za úlohu do 30. decembra 1998 preniesť do svojich interných právnych predpisov opatrenia týkajúce sa upravenej smernice „Televízia bez hraníc“.

Smernica z 3. októbra 1989, zameraná na koordináciu určitých legislatívnych, reglementárnych a administratívnych opatrení členských štátov týkajúcich sa vykonávania aktivít televízneho vysielania, je základným kameňom európskej audiovizuálnej politiky.

Francúzsko si poznamenalo revíziu tejto smernice medzi najdôležitejšie témy svojho predsedníctva v prvom polroku 1995 s dvojakým cieľom – podporiť obeh európskych audiovizuálnych diel a posilniť európsky programový priemysel.

Počas rokovania Francúzsko veľmi rozhodne obhajovalo tri hlavné požiadavky:

– posilnenie vysielacích povinností vysielateľov (vypustenie výrazu „vždy, keď je to možné realizovať“),
– uvedenie klauzuly „antidelokalizácia“, aby sa predišlo snahám vysielateľov zneužiť národné pravidlá prijaté na aplikáciu smernice,
– zohľadnenie nových komunikačných služieb, ako je video na požiadanie.

Francúzsko muselo čeliť narastajúcej opozícii, najmä pokiaľ išlo o obnovenie vysielacích povinností. Napriek prvému dobrozdaniu Európskeho parlamentu, priaznivo nakloneného týmto zásadám, nemohli byť tieto zásady zaprotokolované.

Francúzsku sa však predsa podarilo dosiahnuť obnovenie nariadenia určeného na ponuku európskych audiovizuálnych diel, a to bez časového obmedzenia, ako to predpokladalo pôvodné znenie komisie.

Zlepšenie smernice z roku 1989 je významné

Výsledok rokovaní jednako umožňuje Francúzsku a Európskej únii oprieť svoju audivizuálnu politiku o vylepšený a komfortnejší text.

– Smernica objasňuje kritériá stanovenia národného zákona aplikovateľného na vysielateľov. Princíp kompetentnosti vysielajúcej krajiny je potvrdený a upresnený v svetle kritérií judikatúry. Príslušný štát je určený najmä vzhľadom na sídlo organizácie a miesto, kde sa prijímajú rozhodnutia týkajúce sa tvorby programu.
– Smernica zriaďuje kontaktový výbor, zložený z predstaviteľov členských krajín a z komisie, ktorá bude poverená dohliadaním nad lepším aplikovaním smernice. Dohľad nad eventuálnymi delokalizačnými praktikami má rovnako na starosti kontaktový výbor.

– Citeľné zmiernenie vo veci chronológie médií. Upravená smernica predpokladá, že to budú dohody medzi vysielateľmi a vlastníkmi práva, ktorými sa bude riadiť táto oblasť. Pôvodné znenie počítalo s lehotami od uvedenia filmu v kinosále krajiny Európskej únie, čo Francúzsku spôsobovalo problémy.
– Smernica posilňuje pravidlá ochrany maloletých najmä tým, že zavádza povinnosť akustického alebo vizuálneho upozornenia, ktoré predchádza alebo identifikuje v priebehu celého ich trvania nezakódované programy, ktoré by mohli maloletým škodiť.
– Rozširuje pravidlá ochrany spotrebiteľa, s ktorými sa počíta pri reklame a telenákupe, ktorých čas vysielania narástol.
– Umiestňuje právny rámec pre programy a telenákupné stanice, čiastočne prispôsobujúc tieto pravidlá pravidlám týkajúcim sa obsahu a prezentácie aplikovateľným na reklamu (články 11, 12, 13, 15 a 16), ako aj pridaním osobitných pravidiel zameraných na určité produkty alebo postupy (článok 14 – lieky; článok 16 |2| – ochrana maloletých); uvádzanie televíznych šotov a telenákupu (článok 18 |a|) a telenákupné stanice (článok 10 |9|).

Dve veľké otázky: kvóty vysielania európskych programov a prenos významných udalostí

1. Kvóty vysielania európskych programov

Francúzsko vždy s nikdy neskrývanou rozhodnosťou a od každej vlády vyžadovalo, aby televízne stanice boli vedené k tomu, aby produkovali a vysielali majoritnú proporciu európskych a národných diel.

Povinnosti vysielania zodpovedajú trom cieľom:
– Zachovať kultúrnu identitu ponúkaných programov vysielateľmi v Európskej únii.
– Ponúkať európsku produkciu európskemu spotrebiteľovi, zachovať mu schopnosť výberu a poskytnúť mu, vďaka novým technologickým možnostiam, úžitok z plurality obsahov a jazykov.
– Vynaložiť úsilie na vytvorenie skutočného európskeho audiovizuálneho trhu, ktorý sa bude realizovať na základe tvorby a obehu európskych diel, trhu schopného súperiť s americkým trhom v dosahovaní vyrovnanej konkurencie.

Navyše tento sektor, ktorý sa neprestajne vyvíja, je zdrojom ziskov a tvorcom pracovných príležitostí. Pre Európsku úniu bolo teda dôležité, aby hľadala prostriedky, ako čeliť vonkajšej konkurencii a takto zredukovať nevyrovnanosť európskej obchodnej bilancie voči Spojeným štátom.

Vysielacie povinnosti významne podporili vysielanie európskych programov a tým zamedzili „amerikanizáciu“ televíznych staníc. Mnohé stanice mali tendenciu vysielať iba americké seriály, ktorých náklady sú desať ráz menšie ako náklady na národný program.

Cieľom smernice „Televízia bez hraníc“ bolo podporiť výrobu „diel do rezervy“ (hraných, dokumentárnych), aby sa tak prispelo k vývoju európskeho distribučného trhu.

Definícia audiovizuálneho diela je však veľmi široká a berie do úvahy i štúdiové relácie, čo umožňuje vysielateľom splniť vysielacie povinnosti výlučne prostredníctvom štúdiových relácií.

Vysielaním štúdiových relácií, ktoré sa veľmi nedajú exportovať, sa obeh audiovizuálnych európskych programov nemôže naplno rozvinúť.

Teda jedine vývoj konkurencieschopného európskeho programového priemyslu je zárukou konečného udržania rôznorodosti ponuky audiovizuálnych programov. Audiovizuálne prostriedky ako kultúrny vektor (z hľadiska vysielania kultúrneho dedičstva a tvorby, ale i z hľadiska dosahu na každodenný život a správanie) predstavujú prvoradý vklad pre budúcnosť našej európskej spoločnosti.

Na rozdiel od získaných predstáv vysielacie povinnosti nezabrzdili vývoj európskeho audiovizuálneho trhu.

Na európskej úrovni nezabránili vzniku veľkého počtu nových staníc, ktoré z väčšej časti patria do súkromného sektora.

Požiadavka na televízne programy bola 200 000 hodín v roku 1985 a 700 000 hodín v roku 1995, čo vyplýva zo zvýšenia počtu európskych televíznych staníc. Zo 40 v roku 1985 na súčasných vyše 250.

Vo Francúzsku, kde vysielacie povinnosti úzkostlivo rešpektujú všetci vysielatelia, nemožno povedať, že by táto smernica zabrzdila vývoj národnej audiovizuálnej výroby, práve naopak.

Príjmy vysielateľov v Európe nikdy neboli také vysoké. Napríklad TF 1, Canal +, M 6 majú veľmi priaznivú finančnú situáciu.

Citeľné zlepšenie finančnej situácie týchto staníc dokazuje, že vysielacie povinnosti, ktorým sú podriadené, neovplyvňujú vývoj stanice. Program M 6, ktorý vysiela 63 percent diel európskej produkcie, investoval 20 percent svojho obratu do výroby európskych diel. Jeho obrat sa v rokoch 1991 až 1994 zdvojnásobil (zo 743 miliónov na 1,6 miliardy frankov). Rovnako televízna stanica TF 1 zvýšila svoj obrat o 27,4 percenta od roku 1991 do roku 1994, t. j. z 5,1 miliardy na 6,6 miliardy frankov. Napokon Canal + zvýšil svoj obrat o 21,8 percenta v rokoch 1991 až 1993.

2. Prenos významných udalostí

Smernica z 30. júna 1997 zaviedla nový článok 3a, ktorý vytvára mechanizmus, umožňujúci členským štátom prijať opatrenia na zabezpečenie toho, že ich publikum nebude ochudobnené o vysielanie naživo prostredníctvom televízií vysielajúcich naživo udalosti, ktoré majú mimoriadny význam pre televíznych divákov.

Každý členský štát si sám definuje ako „významnú“ konkrétnu udalosť a rozhodne, či má byť vysielaná čiastočne alebo naživo.

Pojem „významná udalosť pre spoločnosť“ sa neobmedzuje iba na šport. Odôvodnenie 21. smernice vymenúva kritériá, ktorým má udalosť zodpovedať: „má ísť o významné udalosti, ktoré sú predmetom širokého záujmu v Európskej únii alebo v určenom členskom štáte a musia byť organizované dopredu organizátorom udalosti, ktorý má legálne právo predať práva týkajúce sa tejto udalosti“.

Smernica pripája presný postup definovania významných udalostí. Členské štáty majú právo urobiť si zoznam tých udalostí, ktorý oznámia komisii. Komisia má tri mesiace na verifikáciu podľa názoru kontaktového výboru kompatibilnosti tohto zoznamu s právom spoločenstva.

Tieto významné udalosti sa majú vysielať na „verejne prístupných televíznych staniciach“. Ide o verejnoprávne alebo komerčné stanice, ktoré sú prístupné divákom bez dodatočného poplatku, teda poplatku iného, ako sú bežné spôsoby financovania televízneho vysielania, najrozšírenejšie v tom-ktorom členskom štáte. Myslí sa na poplatok za televíziu alebo na základné predplatné za používanie káblovej siete.

Ochrana maloletých

Osemnásteho novembra 1996 vstúpilo do platnosti pre TF 1, France 2, France 3 a M 6 nové nariadenie klasifikácie diel schopných ohroziť city maloletých, nariadenie prijaté všetkými vysielateľmi pod záštitou C. S. A. (Najvyššej audivizuálnej rady, pozn. prekladateľa).

Hrané filmy, televízne filmy, seriály, kreslené a dokumentárne filmy sú v závislosti od stupňa násilia alebo erotiky, ktoré sa v nich vyskytujú, zoradené do piatich kategórií a ich vysielanie je vybavené spoločným znakom: zeleným krúžkom, oranžovým trojuholníkom alebo červeným štvorčekom. Tieto nariadenia boli zapracované do dohôd, ktoré uzavrela C. S. A. s TF 1 a M 6 a ktoré boli predmetom dodatku k dohode s Canal+, a musia byť pripojené k povinnostiam verejnoprávnych televízií.

Systém prijatej klasifikácie predpokladá päť kategórií, do ktorých sú po posúdení zaradené všetky programy tvoriace televízne alebo filmové dielo. Tento systém predpokladá silnejšiu osobnosť vysielateľov, ktorí individuálne zriadia projekčnú komisiu. Táto sa vyjadrí ku klasifikácii každého diela.

- Kategória I sa dotýka úplne prístupných programov.
- Kategória II zahrnuje programy, v ktorých sa niektoré scény môžu dotknúť mladého publika.
- Kategória III, filmy zakázané menej ako 12-ročným a programy, ktoré možu ohroziť mladé publikum, najmä ak sa scenár systematicky a opakovane vracia k fyzickému a psychologickému násiliu.
- Kategória IV, filmy zakázané osobám mladším ako 16 rokov a erotické alebo veľmi násilné programy, ktoré môžu poškodiť fyzický, mentálny alebo morálny vývoj osôb mladších ako 16 rokov.
- Kategória V, programy pornografického charakteru alebo extrémne násilné, schopné vážne poškodiť fyzický, mentálny alebo morálny vývoj maloletých.

Každej kategórii zodpovedá režim tvorby programovej štruktúry, v ktorej televízneho diváka jasne upozorní znak, skladajúci sa z troch symbolov na verejnoprávnych staniciach a piatich na stanici Canal +.

Z francúzskeho originálu Loic Taillanter: L'harmonisation de la législation française sur les médias avec la directive „Télévision sans frontières" preložila Danuša Serafínová.

EURÓPSKY AUDIOVIZUÁLNY PRIEMYSEL
(Výzvy 21. storočia)

NUNO ALMEIDE CONDE

Globálni hráči na audiovizuálnej scéne

Príchod globálnych hráčov do audiovizuálneho mediálneho sektora je dôsledkom súčasného trendu horizontálnej koncentrácie v tomto sektore. Treba poznamenať, že